

kako se popela na neboder sa stotinu vrata i sedamnaest katova,
a na zadnjem je katu ugledala budućnost s druge strane pruge,
pod bistrim plavim nebom bliještala su stakla grada,
a povjetarac je nosio proljetni zrak,
isplazila je jezik i kušala ga,
zbilja je imao okus Coca-Cole,
polizala ga je do zadnje kapi,

onda se probudila,

ulazim u isti neboder sa stotinu vrata i sedamnaest katova,
guram svoj ključ u prva vrata, guram svoj ključ u stota vrata,
otvaram ih,
prolazim praznim prostorijama i čitam poruke po zidovima,
na svakom zidu nacrtano srce ili kurac,
a kraj svakog crteža nečije ime,
čitam sestrino ime,
prilazim prozoru i zbilja vidim plavo nebo i blještava stakla grada,
jasno vidim i prugu koja me od njih razdvaja,
odavde se čini lako,
samo bih je treba prijeći,

ali neću,
jer ljudi poput nas ne idu nikamo,
ljudi poput nas ne prelaze prugu,
ljudi poput nas ne razmišljaju o budućnosti,
za vlastito dobro,

u ruci držim ključ, sjaji se poput mača,
trebam naći tipa koji prodaje zjake u parku i dira mi sestru,
trebam naći sestru koja lijepi tetovaže leptira po bokovima,
trebam joj oštricom svog ključa prerezati pletenicu,
trebam je opaliti preko usta,
trebam joj polomit noge,
za njeno dobro,
trebam joj reći:

budi kao željezo,
strpljiva,
čekaj da te iskopaju.

.

Nina Mitrović

Žudnja

Lik:

Ona
djevojčica, djevojka, žena
40 godina

Napomene

Ovo je monodrama za nju. Ali i njenu majku i tetku. Te još poneku ženu ili tek glas.

Dešava se u sadašnjosti, u ovome trenu. I sjećanjima koja pripadaju daljoj i bližoj prošlosti. Mjesto radnje nije fiksirano. Kao ni sama radnja.

Rekvizita je proizvoljna. Možda su to fotografije, obiteljske. Kava koju netko nije popio. Tek otvoren parfem. Na brzinu skuhan ručak. Stare zavjese. Telefon koji zvoní. Ručnik oko tijela gole žene. Šminka koju stavlja na lice da sakrije sve ono što o sebi otkriva.

Stanje lika se izmjenjuje, od potpune uronjenosti u emociju do hladnog iznošenja činjenica. Te su izmjene nagle, gotovo na rez.

Crtica (-) na lijevoj strani označava promjenu lika. Crtica (-) u sredini označava promjenu stanja, teme, emocije.

Ovaj monolog je struja svijesti i tako ga treba izvoditi. Bez sentimenta i patetike. Ogoljeno.

DRA
ME

Kurva je bila.

-

Stara cura. Nesretnica. Jadna žena. Nikad se nije udavala. Ta se na veliko karala. Nema s kim ta nije bila. Brakove razarala. Onog finog čovjeka, jel ga znate, fini ljudi, sve ih sjebala, pročulo se, on naivac-

-

Bilo je još puno toga. Ni ne sjećam se svega. Šta se pričalo o njoj. Uvijek s nekim prezirom, gađenjem, s visoka, sudili su joj svi, a nisu se nikad zapitali, imamo li pravo na to? I koliko uopće o nekome znamo?

-

Kurva je bila moja tetka, mamina sestra, meni najdraža. Kad me niko nije razumio, ona je bila tu.

Kad me niko nije volio, ona me grlila.

Kad sam je trebala, ona bi rekla-

-

Šta te muči? Jel muškarac? Je. Šta će drugo bit. Znam šta pričam. Mučiće tebe svašta kroz život. Sve nas muči. Posao. Prijatelji. Obitelj. Djeca. Al nikad te ništa neće moći tako razoriti kao muškarac. Znam o čemu govorim. Iste smo nas dve u tome.

-

Kurva je bila moja tetka.

Karala se sa svima. Nikad se nije udavala.

Razumjela me je. I ja sam je voljela.

I danas je volim.

Ovo je ona. Ima pet godina. Moja mama ima osam. Na bazenu su. Sjede jedna pored druge, toliko daleke. Mama je već tu iznad svih, mala gospođa, fina dama. Hladna. Isti bazen. Nekoliko godina kasnije. Moja mama ravna ko daska. Tri godine starija. Moja tetka sa sisama ko da ih je preko noći napuhala. Tu ima petnaest godina. Mama gleda u kameru. Smješak je tu. Ali ona je negdje drugdje. Moja mama je uvijek bila hladna. Katkad sam imala

osjećaj da me prezire. I šta god da sam napravila, nisam mogla biti dovoljno dobra.

Kad sam imala dvanaest godina, pročitala je moj dnevnik. Mrtva hladna mi je to priznala. Ako prizna, ništa krivo nije napravila.

Moja mama je savršena.

Ona je sve radila po nekom scenariju, imala sam osjećaj da živim u priručniku.

Nisam jela hrenovke, salame, parizere. Kruh se uvijek tostirao. Tek sa šesnaest sam prvi put pojela topli bijeli kruh s putrom i soli. Negdje pred zoru s tipom kojem sam dala da mi gurne prste koje nije oprao.

Bilo ih poslje još kojima sam dala da mi guraju prste, diraju sise, rade svašta, rano sam otišla do kraja.

-

A šta ćeš čekati? Seks je divna stvar. Najbolja zabava. Samo nemoj mislit da svaki zna šta radi. To je talent, odma da ti kažem. Ko što ih ima što slikaju, pjevaju, sviraju. E, tako neki imaju talent za ševu.

-

Tako je moja tetka govorila. Meni najdraža.

Ležerna.

Spontana.

Gola na plaži. Skidam se i ja s njom.

Mama negoduje. Bijela put ispod suncobrana. Tata nije s nama.

Dežmekasti Austrijanac me gleda. Pokažem tetki na njega, smije se-

-

Ajde, pusti ga. Nek gleda. Šta će drugo? Pa vidi našta mu žena liči.

-

Navečer pleše na terasi. Zove i mene. Neugodno mi je.

Muškarci gledaju mamu. Prilaze tetki. Ona ih poziva.

Mama odbija.

Takva je i prema tati bila. Nije mu dala da je dira. Kad bi nešto i probao, rekla bi mu-

-

Nemoj sada.

Šta ne vidiš da čitam?

Da sam umorna?

Da sam se našminkala?

-

Šta ne vidiš da te ne želim. To su značile sve te rečenice. I bilo bi poštenije da mu je tako odgovorila. Ali onda bi se možda i naša mala obitelj raspala. Sve što je mama godinama gradila. Za šta je živjela. Za jednu veliku laž.

-

Moja mama je bila moderna žena. Čitala je američke časopise, tamo je dobivala ideje. Njezina najbolja prija-

teljica živjela je u New Yorku, odlazila je kod nje jednom godišnje, vraćala se preobraćena, preporođena.

Thai Chi.

Yoga.

Zdrava hrana.

Ječam.

Zob.

Xanax.

Kreme protiv bora i lošeg raspoloženja.

Kreme za samotamnjenje.

Za pamćenje.

Kreme za sreću.

Pilule za sreću.

Sreća.

Moja mama je išla u Ameriku po sreću. I Avonovu kozmetiku.

Tetka ju je prodavala. Mojoj mami je to bilo ispod časti.

Kako su dijelile pare, to nikad nisam saznala. Svaka je imala svoju verziju.

-

Pola pola. Iako sam ja poslodavac. Ali uglavnom ni dinara nisam vidjela, tvoja je tetka sve spiskala na onog svog frajera-

-

Ona je poslodavac? Ja radim za nju? Malo sutra. Idi ti po kućama, nudi okolo, pokazuj ruževe, sjenila i ostale pizdarije, a ja da ti sve dam i sebi uzmem jedva za džeparac.

-

Istina je valjda negdje između, gdje, nije bitno, mama i teta se nisu voljele kako se voli sestra.

Ja sam jedinica. Moja mama nije opet htjela prolaziti kroz muku poroda. Viška kila. Obješene sise. Strije.

Postporođajnu depresiju.

Nisam to onda znala, ali danas mi se čini da je to imala.

Nema šta drugo bit. Nije me grlila kao malu, ne sjećam se toga, tako sam čula, sjećam se tate, samo sam njemu dala da gura moja kolica. Na slikama iz mog djetinjstva mama me drži kao da sam lutka, a ne mali čovjek od krvi i mesa.

-

Deset godina kasnije mama i ja najbolje prijateljice. Ne ispušta me iz vida, ruke, odjednom stane pa me grli, stišće uz sebe. Kaže-

-

Ti si moj život.

-

Lice joj iskrivljeno. U grču. Kao da se boji.

Mama, šta ti je?

Ona se smije. Smijeh nije pravi.

-

Ni ne znaš koliko sam sretna što te imam. Ti si moja.

Moja djevojčica. Moj život.

-

Te riječi zvuče kao prijetnja. Te riječi znače ne odlazi od mene sad, nikad. Ako odeš, raspad ću se.

Pobjegla sam prvom prilikom. S čovjekom kojeg sam voljela, ne onako kako bi htjela, da umrem kad ga nema, ali sam mu dozvolila da bude uz mene, u meni, da me dira, čita ulomke iz knjiga, vodi u kino, na seminarsko putovanje u Rim, tamo sam kupila crvenu maramu, no-sila je svezanu oko vrata kao zvijezde iz filmova, lunjala Piazzom di Spagna, gledala crnomanjaste Talijane, zamišljala da im se dajem, osjećala da sam na pragu nečega velikoga, čega, što sam htjela, slobodu, osjećaj da vrije-dim, da sve mogu.

Taj osjećaj.

Prati me kad zapuše jugo, budi u meni čežnju za prošlim, za onim što se nije desilo, ali je moglo da sam samo malo drukčija bila, da sam si samo malo više slobode dozvolila.

-

Iz nje sam izašla. Ona me rodila.

Mislim da nije znala šta bi sa mnom kad me je dobila.

Koliko je imala? Ni dvadeset četiri.

Prepadnuta. Ali to nije pokazala. Iz straha. Samoće.

Nije imala kome.

Sestra njena nije tu. Prepuna života otkriva ljubav.

Slobodu. Studenta Grka.

-

Nikom se nije ni javila. Samo je nestala.

-

Vratila se preplanula. Taman na vrijeme da me vidi u rodilištu i kaže-

-

Ova mala ko da nije vaša. Vidi je kako gleda. Oči ko njena tetka.

-

Baca me u zrak i hvata. Otac lovi svaki kadar.

Mama stoji sa strane. Čeka. Da napravim prvi korak.

Progovorim.

Postanem njen projekt.

-

Jesam li trebala nadoknaditi sve ono što joj moj otac u ljubavi nije mogao dati? Je li osjećala krivnju zbog vlastite neadekvatnosti koju je odjednom svim silama pokušavala ispraviti radeći od mene malu sebe još savršeniju nego je ona ikad bila?

Škola mi je savršeno išla. Jezici. Violina. U plesu se nisam iskazala. Ali ona nije odustajala. Vodila me i dalje.

-

Ne postoji ništa što ne možeš.

-

Govorila je desetogodišnjem djetetu mrka lica.

Zahtijevala od djevojčice da bude vesela. Sretna.

-

Zašto se ne smiješ? Bar malo? Za mamu.

-

Djevojčica šuti. Ona me grli. Osjećam da me guši.

Gušila me.

-

Za nju je postojao samo njen tata. Ja kao da joj nisam bila draga. Kao da joj nisam majka.

-

Kada bi otišla u New York, otac i ja smo živjeli kao dva druga, igrali igre, skrivača, čovječe ne ljuti se, kasnije kad sam malo odrasla, pili bi pivo, držali noge na njenom kristalnom stoliću, mrvice kruha padaju po njenom perzijaneru. Bili su to dani slobode.

A onda bi se mama vratila, obznanila nova pravila koja bi otac šutke prihvatio, protiv kojih bi se ja sve više i više bunila dok nisam otkrila muške poglede na svojim grudima.

Tamo me nije mogla naći. Oblikovati. Usavršavati. Tamo sam se davala samo da ne budem kao ona. Hladna.

Rezervirana. Tamo sam puštala muškarce da me vode.

Bilo gdje.

Što dalje od nje.

-

Jednom sam napravila listu muškaraca s kojima sam spavala. Nekoliko imena nisam znala. Nisu ni bitni.

Ne mogu biti.

Jedan mi nije dao da idem dalje.

Voljela sam ga. Nezrelo. Kako se vole djeca.

Kako se prvi put vole muškarac i žena.

-

Ne voli ona njega, al ne bi to ni mrtva priznala.

-

Tako je tetka govorila o mojim roditeljima. Nisam to mami prenosila. Bolje da ne zna.

Branila sam ih. Tješila se. Tetka je sama. Zato tako govori.

-

Tvojoj mami bi najbolje bilo da si nađe nekog sa strane,

da je malo prodrma.

-

Logika moje tetke zvučala mi je tada, u mojim dvadesetima, potpuno iskrivljena. Kao da nije shvaćala što znače ljubav, vjernost, povjerenje.

Sad znam da je shvaćala sve. Šta znači odustati od života.

-

Nije to ništa. Nema tu krivnje, kajanja i ostalih pizdarija.

Da znaš s koliko sam oženjenih bila-

-

-

Znala sam.

-

Da znaš koliko sam brakova tako izvukla iz govana. Ne živi se od rutine. Tako se umire.

-

Kurva je bila. Karala se sa svima. Uglavnom oženjenima.

-

Nisam ja kriva što ih je pola već zauzeto. A i da im išta valja u tom braku, ne bi sa mnom bili. Pa šta nije tako?

-

Dijelom je bila u pravu. A dijelom su joj trebale sve te žene, prevarene, trebao joj je dokaz da je bolja, da vrijedi više i svakom je novom vezom pobjeđivala još jednu.

Uvijek istu.

Svoju sestru.

Savršenu. Nedostižnu.

Tetka je pored moje mame govorila glasno, mahala bokovima, pričala muške šale, smijala se koketno. Tražila pažnju.

Ljubav.

Znala bi je zagrliti samo da maknem njenu tugu kad bi pogledala svoju mamu kako ne diže glavu s ruža kojima reže stabljike prije nego će ih staviti u vazu nasred stola za kojim sjedi moja teta i priča o svojim pustolovinama. Vodili su je ti njeni muškarci po bijelom svijetu.

Rim.

Pariz.

Barcelona.

Pakirala je kofere puna života, vraćala se potištena. Nije o tome govorila. Pokazivala bi poklone koje je dobila.

Marama.

Parfem.

Ruž.

Sjenilo.

Sve iz duty free shopa. Sve još uvijek zapakirano. Otvarala je te svoje poklone pred mamom. A mama-

-

Ako ovo cvijeće izdrži do vikenda-

-

A rekla sam mu, ne treba mi ništa i on navalio da mi kupi-

-

Samo do vikenda da izdrži.

-

Tetka bi otvorila parfem. Pošpricala se. Mama bi kihнула.

Kao slučajno. Ja bi onda uzela bočicu, pomirisala je, rekla kako je divan i kako bi točno takav htjela za rođendan samo da tetki ugodim. Da joj pokažem da je vrijedna.

Da nije, ne bi takav parfem dobila.

Tetka bi ga spremila nazad u kutiju pa u vrećicu, ustala,

rekla da ima još toliko toga za obaviti. I otišla. U svoj mali iznajmljeni stan gdje bi nedjeljom jela na brzinu skuhanе špagete ispred televizora, dok bi njezin muškarac sjedio za stolom na kojem je pečena pura s mlincima.

Pored njega njegova žena. Djeca.

Familija.

-

Obiteljska slika kao iz kataloga. Sunce. Park. Ljuljačka.

Lijepo obučena djevojčica. Pored nje njezina mama.

Kožne rukavice. Ljubičaste. Kožna torba. Ista nijansa. Tu je i otac.

Tata.

Šta reći o njemu?

Predavao je sociologiju na fakultetu. Znao je sve o sistemima i društvu. Ali o ženama nije imao pojma. Mama je bila i ostala za njega najveći misterij.

Neprobojna utvrda.

Fino počesljana kosa.

Bijeli zubi.

Plave oči ni ne trepnu kad uđe u sobu. On se namješta.

Prilazi bliže. Kao da će time išta postići. Ona se ne miče.

Pušta ga da je dotakne. Poljubi. Uzvraća rezervirano.

Odsutno.

Plave oči gledaju mrvice prhuti na njegovom reveru.

Plave oči preziru.

On nije ono što je htjela.

-

Mogla sam bolje.

-

Koliko je puta to pomislila?

Pa ipak nije otišla.

-

Kolika je to sreća imati voljenu ženu uz sebe. Voljenu ženu koja te ne voli.

Kolika tuga.

Frustracija.

Poraz života.

Tako blizu, a tako daleka.

Nikada nije bila njegova. Nije ju posjedovao. Znao. Imao na onaj način na koji se žena da kad je na rubu da nestane, da je više nema. Nikada u njegovim rukama nije zazivala Boga, Isusa i ostale svece u koje ne vjeruje.

Nije jecala.

Stenjala.

Molila još.

Zamišljam da je mirno ležala. Puštala ga da odradi što mora.

Zašto nije otišla. Varala. Voljela.

Čega se bojala?

A opet da nisu vodili ljubav na tako loš način mene ni-

kada ne bi bilo. Ne bi voljela, patila, udisala ovaj zrak, smijala se, plakala, nadala da ću opet osjetiti onaj moment kad je sve moguće, kad se rađaš iznova pored druge osobe.

Ta druga osoba. Zašto je tako bitna?

-

Kraj. Drama. Bol.

Mama me grli. Njezin me dodir guši.

Gušim se.

-

Tek si počela. Doći će drugi.

-

Ne želim čuti. Ona ne razumije.

Tetki je sve jasno. Zna kako boli kad se srce prepolovi.

Raspadne duša. Djevojka. Žena. Kad te više nema.

Stojiš pred vratima njegove kuće. Čekaš da side, da se predomisli, vrati ti smisao vlastitog života.

Ponoć je prošla. Noć bez ljudi. Prepoznaješ korake svoje tetke-

-

Idemo kući. Ne želiš da te takvu gleda.

-

Lomiš se. Padaš na pod. Položaj fetusa. Hladne pločice kupaone jedina utjeha.

Zazivaš majku. Da te zagrli, spasi. Zazivaćeš je cijeli život.

-

Ne brinite, ja ću se brinuti za vašu djevojčicu.

-

Rekla je mojoj mami žena izblajhane kose. Zaprimljena prošli tjedan. Pacijentica. Moja cimerica. Nova prijateljica.

Mama gleda kroz nju. Tata šuti. Tetka nije tu.

Malograđanska klasa je u šoku.

Malograđanska klasa ne želi, ne može, ne zna kako prihvatiti da im je dijete završilo u podmornici. Tako to zovu. Mjesto gdje ti ispumpaju želudac. Izvade sve one tablete koje si progutala da se ne probudiš.

-

Ne brinite. Ja ću se brinuti za vašu djevojčicu.

-

Malograđanska klasa nije opremljena za život bez ikakvih ambalaža.

Gumeno crijevo u grlu njihove djevojčice.

Poremećene. Jer moraš bit poremećen da nekome daš svoj život, da mu vjeruješ apsolutno, osobi koju do prije tri godine nisi ni znao. I da kad te ostavi, da se raspadneš na komade.

Poslje se opametiš. Ne radiš više takve pizdarije.

Zatvoriš se.

-

Ljubavnici su dolazili i odlazili. Neki bolji. Neki lošiji. Ostavljali znoj, spermu, brojeve, suhe poljupce, ranojutarnje, jabuke, nešpricane, bacam ih u smeće čim zatvorim vrata za njim da ga zaboravim, da ne mislim.

Pijane greške.

Mladić s kosom do uha, vodio je ljubav kao na traci za trčanje okrenutoj na maksimum. Na mene se jedva obazirao.

Vječni student filozofije, kemije, politologije. Mrzio majku svoju, mrzio žene pa time i mene. Shvaćala sam to osobno, kako ne bi. Trudila se da mu pomognem da pronade mir u sebi. Postane onaj koji zaista je. Da ga promijenim na bolje. Na kraju se umorio, i on i ja, od svih tih silnih pokušaja. Popizdio, otišao, da bi mi prije toga rekao da sam ga sjebala.

Moć projekcije. Nije mu palo na pamet da bi njegova vlastita majka za to mogla biti zaslužna.

Pa ipak mi je to nešto značilo.

Ostavila sam trag. Kakav takav. Ali trag. Inače čemu sve to?

Ako bar neko sjećanje ne ostane iza tebe. Dokaz da si bio tu.

Prisutan u tuđem životu.

-

Tetka se rado sjećala mladosti.

Mama je odbijala i samu pomisao na nju.

-

Ne živi se u prošlosti. To je iza mene. Čemu da se vraćam?

-

Nije patila za onim što je bilo, a više nije. Gledala je naprijed da ne vidi nešto. Šta?

Djevojku ravnih prsa, duge pepeljaste kose, plavih očiju zagledanih u budućnost na pragu koje stoji studentica talijanskog jezika i kulture. U dnevnom boravku svoga profesora sjedi na kauču na kojem su ležali, goli, stoljeni, ona u njegovoj košulji, pušta ga da je gleda, raširi malo noge, on joj priđe opet, gladan njezine kože. Uzima je, ona se predaje. Nezasitna je. Zaljubljena. Kako je takvu stvar samo zaboravila?

Pustila da ostane tamo.

Vratila se tek jednom. Godinama kasnije. Na njegovom sprovodu. Išla je sama. Nije htjela svjedoke.

Kakav je bio, pitala sam mamu.

-

Ženskaroš.

-

Jedna jedina riječ. Tetka je imala koju više.

-

E, to je bio frajer. Samo, taj je to i znao. Debelo iskorištavao.

-
Mama je samo jednom pala na taj trik. Tako ga je zvala. Da umanji ranu.

Zaprosio ju je u naletu strasti da bi se krajem semestra predomislio. Gorda kakva je bila, nije se slomila. Nije si patnju dozvolila. Samo se zatvorila.

Onda je upoznala mog oca. Hodao je za njom po hodnicima fakulteta. Pustila ga je da je gleda. Prati. Zaprosi. Da me napravi.

-
Iz nje sam izašla. Ona me rodila.

Iz nje sam izašla. Ona me sjebala.

Njihov apotekarski sterilan brak u meni je usadio strah od bliskosti, nepoznatoga. Nisam naučila kako se voli, daje i prima. Poštuje čovjek, sebe samu. Jer sve što mi je govorila-

-
Ti si moj život. Ne postoji ništa što ne možeš. Posebna si, to moraš znati-

-
Sve to rastopio bi jedan zagrljaj koji ona nije znala dati. Njezini zagrljaji. Mehanički. Kruti. Odmjereni. Pomno isplanirani.

Nelagoda u trenu kad me pušta. Odmičemo se jedna od druge.

Nelagoda među nama.

Iz nje sam izašla. Ona me nije upoznala.

-
Sve ono što ne zna o meni, budi strah. Sve ono što ne posjeduje, za nju je opasno. Svi oni dijelovi koje ne poznaje. Kao ni sebe. Ona ne zna tko je.

Boji se da to ne otkrije.

Strepi od sjećanja. Mora. Povreda. Poniženja koje je doživjela. Zakopala.

Red je spašava. Cvijeće u vazi. Uvijek svježije. Slike na zidu. Simetrične. Složeno. Uredno. Oprano. Opeglano. Čisto. Nevino.

Ona je dijete. U tijelu odrasle žene.

Sputana žena plavih očiju. Na van dotjerana. Čvrsta.

Odmjereni.

Iznutra nesigurna.

Mama se bojala. Sebe same. Svojih snova. Onoga što je htjela kad je bila mlada. Onoga čemu je rekla doviđenja sad kad je odrasla.

O čemu je sanjala? Nisam je nikada pitala. Čemu? Znam šta bi mi rekla.

-
Imam sve.

-
Imala je.

Talijanska ogleдалa.

Crno bijele pločice u kupaonici.

Granitno sive u kuhinji.

Ručno tapecirane fotelje. Tri puta presvučene. Nekako je boja svaki put bila za nijansu bolja u katalogu nego kod kuće.

Uređivala je taj stan iz neke samo njoj znane potrebe, iz nekog straha da će se sve raspasti ako i na tren stane i proba uživati u onome što ima.

Nije si dala dozvolu da uživa.

Sputana žena potisnutih emocija.

Živi život koji je htjela. Okreće stranice kataloga. Traži tu jednu stvar koja joj fali da bi joj život bio savršen.

-
Kad je bila naj sretnija? Zašto to ne može osjetiti opet?

Koliko daleko mora otići?

Mladost će preskočiti.

Dijete je. Skače sa stijene u crno more. Divlje. Ona i njezina sestra. Ruka u ruci. Možda posljednji put da je tako drži. Skok traje. U njenoj glavi. Sjećanju. Vrta ga opet i opet. Stalno ispočetka.

Ta sreća. Koliko malo treba. A koliko je daleko od nje.

Svakim satom sve dalje.

Odrasla je. A ne zna šta to znači. Ne znam ni ja. Ne razumijem pravila. Sve sam krivo napravila.

Voljela rano. Umrla tamo. Tada. Skupljala se po podu.

Podigla.

Šta ostaje?

Povreda. Nosim je sa sobom. U sve veze koje slijede. U stan koji ćemo zajedno naći, u kojem će njegove kutije stajati mjesecima neraspakirane, iz kojega će otići nakon što će reći da više ne može. Ja ću ostati. Sama. S katalogom kao i mama. Pitati se šta sam krivo napravila. Pitanje koje si tetka cijeli život postavlja.

Pitanje koje mama uporno izbjegava.

-
Nije tu bilo velikih emocija. Između nje i oca. Bilo je nešto drugo.

Razumijevanje.

Utjeha.

Sigurnost.

Dao joj je ono što je trebala. A ona njemu?

-
Tvoj otac treba ženu da ga vodi. Tako ga je majka odgojila. Ne može on protiv sebe. Takav je. Ne bi mogao bez mene.

-
Jednom je otišao. Spavao kod asistentice i njene prijateljice. Gužvao se u garsonjeri prepunoj grudnjaka, kutija pizza, opušaka, boca vina i žestokih pića. A možda nije bilo tako. Ko da je bitno? Spakirao je kofer. Odselio.

Mama iz kuće nije izlazila. Uredna punđa više nije bila uredna. Sva se u sebe uvukla. Tetka je došla. Ja sam je zvala. Nije mama.

-
Sad ti je prilika, izađi, nađi si frajera. Nekog da te dobro razdrma.

-
Mama je, naravno, nije poslušala. Tata se vratio. Obiteljski se život nastavio. Njihov brak. Pravi malograđanski. Prijatelji isti takvi. Ponašali kako se spada.

-
Osim tvoje tetke. Ta nije imala mjere.

-
To baš i nije istina. Al tetka je imala taj osjećaj za dramatiku. Sve su joj veze tako počinjale, trajale i završavale. Grandiozne geste, olako dana obećanja, psovke, milovanja, lupanje vratima, odlasci usred noći, pomirenja pred zoru i na kraju, naravno, suze.

Što je bila starija, to je ta dramatičnost dobivala neku crtu očaja. Padala bi na koljena, molila čovjeka, kojeg nije čak ni voljela, da je ne ostavlja.

Ako se ičega bojala, to je bila samoća.

Samoću nije dobro podnosila.

-
Ko da je tvoja majka bolja? Šta misliš zašto je onu džukelu nabavila?

-
Džukela je bio mali terijer kojeg je mama spasila od zime, gladi, batina. Vodila ga u šetnju da pobjegne od fino uređenog stana. Malograđanskog braka. Dizajniranog namještaja.

-
Šta radi ona tvoja džukela? Održava taj brak. Velika je to odgovornost za jednog psa.

-
Tako bi tetka znala reći. Samo da mamu izbaci iz takta. Upalilo bi. Mama bi popizdila na onaj svoj suzdržani način. Pristojno. Odmjereni. Cijeli život je bila takva, pristojna, odmjerena. Hladna.

Hladna. Uvijek hladna. Tako hladna žena. Jedino što sam htjela je da ne budem kao ona. Kakva sam postala?

-
Malo bi se mogla nasmijati. Ne smiješ se više.

-
Ovo sam ja. Gledam u kameru, tri godine, lice mrtvo ozbiljno.

-
Ne smiješ se više. Zašto se ne smiješ?

-

U svojoj sobi plačem. U svojem stanu. Sama. Ne dam da me vide. Ne želim da znaju koliko se lako raspadnem i koliko malo vjerujem u sebe.

Da je tetka tu, znala bi šta reći-

-
Ništa to nije, ajde. Ko da meni ne dođe da pošaljem sve u pizdu materinu i završim jednom zauvijek s time?

-
Završila je sa svime u pedeset osmoj.

-
Ovo je zadnja slika mame i tetke. Mama ima pedeset i devet. Njezine se godine ne vide tako kao tetkine. Ostarila je.

-
Svi starimo. Neki to samo bolje sakriju.

-
Na slici se ne vidi, ali zubi su joj već požutjeli. Ne smije se. Skriva ih. Srami se. Vlastite neimaštine.

Nikad nije imala love. Posuđivala je od mame. Sestre svoje. I ja sam joj par puta posuđila. Nije mi vratila.

Nisam je tražila. Bilo mi neugodno. Žao tetke. Što se ne može brinuti za sebe.

-
Živi ko da nema sutra.

-
U pravu je bila mama. Uvijek je kraj s krajem krpala. A nije da nije radila.

Radila je sve i svašta. Vodila aerobik u nekom fitness centru. Prodavala lažne parfeme na placu. Bedinala stare babe. Pravila im društvo za pare. Igrala s njima karte.

Radila im čajeve. Kave. Čistila ih upišane. Masirala kod kuće. Uglavnom muškarce.

Otvarali su joj se. Pričali šta im život radi, otkud im svi ti silni čvorovi u leđima, vratu, ramenima.

Ljude je trebala. Voljela. Male razgovore. Osmijehe.

Opaske. Anegdote. Flert.

-
Dolazio mi jedan svaki tjedan. Pa me pozvao na piće. Nije bio moj tip. Al eto, trebala sam da me neko takne. Dugo već niko nije.

Kad smo se skinuli, bio je gotov u sekundi. Može popravi, pita me. E, tu sam povukla crtu.

-
Pet mjeseci kasnije nesretan slučaj. Penjala se na neke ljestve stare, rasklimane, da objesi zavjese, isto tako stare, na rubovima rasparane. Pala je. Lupila glavom o radiator. Našli su je nakon tri dana. Ležala je tako mrtva.

Sama.

Bez muža.

Djece.

U malom podstanarskom stanu.

-

Njezin stan. Pretrpan namještajem kojeg je donjela iz prošlog stana. Tamo je imala više prostora. Tamo je imala više novaca. Tamo je živjela s čovjekom koji se razveo. Kako je obećao.

Tetka to nije mogla. Znala.

Njegova četkica za zube pored njene. Njegove dlake na ja-stuku. U njenom krevetu. Njegove gaće u košari za prljavi veš. Njenoj. Njegov dah. U njenoj blizini. U svakom trenu. On traži ono što ona ne može dati. Čega se boji.

Ona će ga prevariti. Samo da sebe spasi. Sakrije ono naj-dublje u sebi.

Osjećaj praznine.

On će otići. Dostojanstven. Izigran. Živjet će sam. Dvije godine. Upoznati ženu koja radi na pošti. Pozvati je van. Uselit će zajedno u stan. Izabрати zastore. Kuhinju. Različite stvari. Ići u kino. Večerati za istim stolom.

Spavati jedno pored drugog. On će naći ono što mu moja tetka nije mogla dati.

Ono o čemu je mogla samo sanjati.

Toliko je htjela biti voljena, a opet, toliko se te ljubavi bojala da je za nju površina bila jedina opcija. Nedostatak bliskosti nadoknađivala je drama. Od drame se nije ustručavala. Ona ju je hranila. Davala joj nadu da je to što ima nešto vrijedno pažnje. Da je ona sama takva. Vrijedna pažnje. Važna.

-

I opet ta slika. Ona i mama. Taj zadnji put kad ju je vidjela.

Zašto je nije zagrlila? Sigurno se to pita.

Zašto nije bolja bila prema svojoj sestri?

Pred kraj je nije posjećivala. Bojala se istine. Da ju je život porazio.

Da žive živote koje nisu izabrale.

-

Mama je cijeli život pokušavala napraviti od tate nešto što on nije. Čovjeka od ambicije. Ideja osuđena na propast od početka. Napredovanje ga nije zanimalo. Ali on ionako nije o tome odlučivao. Mamina je bila zadnja. Radila je večere za uvažene ljude, posluživala strana vina, egzotična jela, vodila razgovore o aktualnim temama. Lagano koketna, uvijek politički korektna. Postao je dekan samo da je smiri. Da joj se sviđi. Ali i dalje nije bio ono što je htjela.

Strastven. Energičan. Proaktivan. Pun ideja.

Odlučan čovjek. Muškarac.

Ljubavnik.

-

Život je kompromis.

-

Znala bi reći. Kao da pokušava samu sebe uvjeriti u istinitost tih riječi.

-

Znak da si odustala.

-

Ako se tetku pita.

-

Takva je tvoja tetka, nikako da shvati, nauči, ne možeš sve u životu imati. Tvoj otac. Na njega se možeš osloniti. Računati. Dat će ti sigurnost.

-

Novu kuhinju.

Bundu.

Chanelov parfem.

Pollini cipele.

Kartu avionsku za New York. Povratnu. Da odeš kod prijateljice, voziš se žutim taksijem, zamišljaš neki drugi život prije nego se vratiš u ovaj svoj. Jedini koji imaš.

Pravocrtno zacrtan.

Samo je jednom iskočila iz tračnica. Tetka je odjednom postala ozbiljna, nije se smijala, šalila, znala je u šta se mama uvalila kad je napravila kavu tatinom studentu, apsolventu koji je navratio da dobije još koji savjet o Marxu, Engelsu ne očekujući moju mamu.

Samu.

Nespremnu.

Molila ju je tetka, uvjeravala, preklinjala-

-

Nemoj to raditi. On je dijete. Ne može to trajati.

-

Nije slušala. Htjela je studenta. Požudu. Strast. Mladost koju nije proživjela.

Stvar je loše završila.

Ponižena. Izigrana. Ostavljena.

Otac koji je tješi. Grlji. Student čije se ime ne izgovara u našoj kući.

-

Slika. Crno bijela. Stara. Iz nekog doba kad je život bio teži, a ljudi bolji, reći će njihova mama, moja baka.

Žena koja je sama podigla dvije kćeri, bila samohrana majka prije nego je itko samohrane majke slavio, žena koja se udala za slabića ovisnog o vlastitoj majci, koji je otišao prije nego je došao, žena koja je htjela sina, a ne kćeri, za njega se ne bi toliko bojala.

Jedna je kćer za ocem tiho patila. U drugim ga muškarcima tražila. Čvrste ruke da je stegnu. Drže. Ne puste. I uvijek iznova ostave. Očinska figura se ne zadržava. Priča njenog djetinjstva.

Druga se za mog oca udala. Sigurnost je trebala. Požude

se zbog iste te sigurnosti odrekla. Bježala od boli, pobje-gla od života.

Njihova majka ni ne zna koliko nije uspjela u namjeri da ih zaštititi od svijeta.

Uspije li ijedna?

-

Trebala je to dijete ostaviti.

-

Čula sam je kako govori tetki, svojoj sestri. Meni to nikad nije rekla. Da je abortus bio greška. Pustila me da odlučim sama za sebe, bila mi podrška, odvela u bolnicu pred kojom su stajale babe s plakatima, parolama, slikama malih fetusa, povicima gađenja, mržnje, prezira. Prošla sam pored njih netaknuta, zaštićena mojom majkom, njezinim stavom da je ono što ću uraditi moje pravo.

Čvrsto me stegla za ruku da me ne izgubi u masi, da osjetim da neće od mene odustati.

Oca djeteta vodila sam kao nepoznatoga, mogla sam doći do njega da sam htjela, pijana greška, ševa iz osvete, samo da zaboravim na povrede nanesene od dječaka, mladića, muškarca kojeg sam voljela tada, i još niz godina koje će tek doći, kojeg sam u drugima tražila i nadala se da ga neću tamo naći.

-

Trebala je to dijete ostaviti.

-

Nemoj tako, još je mlada.

-

Je, tako si i ti govorila pa vidi gdje si sada.

-

Ni prvi ni zadnji put da je moja mama pretjerala. Tretirala svoju sestru kao hodajuću grešku. Programiranu da sjebe samu sebe.

Nije joj tetka zamjerala, možda tek par sati, dana, možda zato što je znala da je i mama na isti način isprogramirana.

A ja? Šta sam znala?

Da je abortus s dvadeset i dve bio greška? Kako sam mogla znati da će sve moje veze iza toga biti tek neki polupokušaji suživota u kojima dijete neće biti opcija? Da će godine proći kao dani? I da ću odjednom shvatiti da je i bilo čije bolje nego ničije.

-

Trebala je to dijete ostaviti.

-

Riječi moje mame. Čujem ih kroz odškrinuta vrata kuhinje.

Tetka me grli. Ne želim da me pusti. Ona me drži.

Razumije.

Prošla je kroz istu stvar.

-

Nisam ti ja materijal za brak. Tako mi je rekao. Čovjek od pedeset i kusur godina. Na dan abortusa nije me ni nazvao. Nije stigao. Sama se odvezla. Sama se dovezla. Niko sa mnom nije išao.

-

Ni mama. Zašto je nije zvala?

-

To mi je bio drugi. Nisam htjela da zna. Znaš kakva je tvoja mama.

-

Znam. Stroga. Prema svima. Premi sebi najgora.

Nikada nije pokazala koliko je slaba.

I ja sam takva.

Na van uvijek jaka.

Skrivam se vješto. Sebi na štetu. Odajem dojam da sam bolja, jača, snažnija nego jesam. Da me ništa ne može uništiti dok iznutra jecam. Patim. Skrivam vlastitu nemoć.

-

Koliko emocija ima u meni, a nemam ih kome dati.

Nemam nikoga da me zagrlji.

Utješi.

Zaštititi.

-

Ne možeš sama kroz život.

-

Ne mogu, znam.

-

S nekim moraš biti.

-

Moram.

-

Mama me gleda sa sigurne udaljenosti. Ne prilazi. Ne zna kako ću reagirati.

-

Pred jutro ga nalazim u sebi. Ne prija mi taj muškarac. Ali ga ne prekidam. Pokušavam se uživiti. Da i ja imam nešto od toga. Nabijem mu glavu u rame. Da mu ne vidim oči.

On stenje. Šapuće mi u uho. Ljepotice. Kako je ovo dobro.

A ja ga puštam.

Sebe više ne osjećam.

-

Tvoja sloboda. Neovisnost. Spremnost na noć bez obaveza. Koga si prevarila?

Slobodoumna. Samouvjerena žena.

Stavljaš masku na lice. Daješ sliku.

-

Manje je više, odma da ti kažem. Oči uvijek istakni. Malo ruža. Ništa napadno. Da djeluje prirodno. Muškarci

vole tako. Kosu sredi, al ne ko tvoja mama. Ne mora baš sve biti savršeno, ostavi par pramena, nek vise kao da si ih zaboravila. Bolje da izgledaš ko da si upravo izašla iz kreveta, nego da si provela tri sata ispred ogledala. Takve žene izazivaju strah. Takve su previše zahtjevne. Muškarci to odma spaze. Pa produže dalje.

-

Tetka i ja ispred ogledala. Nemam ni trinaest. Moja prva maskara.

Mama nije s nama. U drugoj sobi prevodi nekog Talijana. Uživljava se u tuđi život da ne mora u ovaj svoj.

Ljubavni roman prepun sentimenta. Imitacija emocije.

Više od toga ona ne može.

-

Nisam joj nikad rekla: Žao mi je, mama. Kad bi je povrijedila. A često bi to napravila. Ne namjerno. Pa ipak.

-

Rekla bi stvari samo da me kazni. Ne znam zašto me stalno kažnjava.

-

Bilo je to jače od mene. Ta želja da je odgurnem od sebe.

Da ne vidim koliko kao ona postajem.

Ona je moja mama. Iz nje sam izašla. Njoj pripadam.

-

Vrijeme. Sve brže teče. Osjećam ga. Leti pored mene.

Dani, mjeseci, godine. Bojim se slike sebe. Same.

Ostarjele. Nesretne.

-

Pazi da ne završiš ko moja sestra.

-

Mamina prijetnja. Svjesna koliko sam drukčija od nje.

Koliko slična tetki.

Kurvi. Nesretnici.

-

Budi dobra prema sebi.

-

Znala bi mi reći. Možda zato što sa sobom takva nije bila.

Sjedi sama, u oblaku dima. Nekad čvrste dojke skriva tek komad bademantila. Kuhinjski stol. Dvije šalice. Jedna još puna. Otišao je prije nego je išta stigla reći, zamoliti ga da ostane. Poljubi je. Zagrli.

-

A šta je očekivala?

-

Moja mama. Moralna vertikalna.

Njezina sestra polugola. Ogoljena.

-

Ako u ovim godinama to još nisi shvatila, ne znam šta bi ti rekla. Ali ne započinje se veza iz seksa.

-

A zašto ne? Zašto bi žena skrivala svoje tijelo, odbila muškarca za kojim žudi, uskratila sebi strast koju osjeća? Da bi mu se svidjela?

-

Da te ne uzme zdravo za gotovo. Eto, zato se to ne radi.

Da te shvati ozbiljno. Tetka tvoja to ne vidi. A ti budi pametnija.

-

Pametnija?

-

Da. Pametnija.

-

A zašto ne bi pokazala odmah tko sam i zašto bi takva kakva jesam trebala biti odbijena?

-

Telefon zvoni. Bojim se ako je on. Čovjek s kojim sam provela noć.

Ta noć. Probudila me cijelu. Želim opet. Još. Bez toga više ne mogu.

Gladna sam, žudim, čeznem, gorim.

Željna muškarca da me ima.

Da mu pokažem i kurvu i dijete u sebi.

Da bude grub i nježan.

Da me pita kako sam. Otvori mi vrata svog života.

Da me voli. Uzme točno onakvu kakva jesam.

-

Ostali ste sami. Dodirivao te. Grlio. Ljubio. Milovao.

Otišli ste kod tebe. U tebi je bio.

Način na koji me gledao. Kao da me vidi prvi put. Iznova.

U svakom trenu. Stvari koje mi je rekao. Da sam lijepa.

Pametna. Nježna. Način na koji smo se dirali u tišini.

Između seksa. Kako me pitao o svemu. Zanimala sam ga.

Šta je šta. Odakle mi ova knjiga. Šta predstavlja ova slika.

Rekla sam mu stvari o sebi. Jesam li smjela te stvari reći?

Otkriti se.

Znao je što mislim iz uzdaha. Pogleda.

Pitao me želim li da ode ili da ostane.

Ostao je.

Jutro me zateklo. Jutro nas uvijek zatekne. Nespremne.

Vlastite nas želje preplaše. Ponori se pred nama otvore.

Bojim se reći poljubi me, da me ne bi vidio kakva sam

ispod svih tih slojeva. Osjećajna. Krhka. Lomljiva.

Ranjena žena.

Djevojčica.

Ako mu to pokažem, i on me takvu odbije, bojim se da ću se tada raspasti na komadiće.

-

Kako opet kroz to proći i izaći živ?

Koliko udara čovjek može podnjeti?

Svaka te rana zatvori. Htio ne htio, dio tebe se otkrhne,

nikad ne vrati. Bojš se onoga za čime čezneš. Onoga što želiš, trebaš. Bez čega sve ovo i nije nešto.

Ljubav.

Za tu ljubav je tetka živjela. Bez te je ljubavi tetka umrla.

Tu je ljubav moja mama izbjegavala. Od te iste ljubavi ja bježim.

Ona me sustiže.

Bojim se.

-

To je normalno. Nemaš petnaest pa da jedva hrliš. Imaš četrdeset. Doživjela si neke stvari. Ne želiš ih opet.

-

Bojim se.

Povrede. Rana. Boli. Skupljanja po podu. Ako se opet raspadnem-

Panika. Strah. Hiperventiliram.

Grč u truhu.

Bojim se da će me strast i požuda proždrijeti.

Da ću postati opsesivna.

Izgubiti kontrolu.

Sebe.

Gubitka se bojim.

Nepoznatoga. Bliskosti. Predavanja.

Listi nema kraja.

Voljela bi da je tetka tu. Da mi kaže kako.

Kako opet voljeti?

Kako se opet nekome dati?

Tako da se daš cijela.

-

Samo se pustiš. Drugog izbora nemaš.

-

Nemam?

-

Nemaš.

Ideš.